

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Vankeinhoidon
koulutuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan Vankeinhoidon koulutuskeskuksesta annettua lakia muutettavaksi siten, että lakiin sisällytettäisiin alan ammattikorkeakoulututkinnon järjestämistä koskevat säännökset. Tutkinto suoritettaisiin Uudellamaalla toimivassa Laurea-ammattikorkeakoulussa, joka huolehtisi koulutukses-

ta yhteistyössä Vankeinhoidon koulutuskeskuksen kanssa. Ammattikorkeakouluopetus on tarkoitus aloittaa syksyllä 2002.

Esitys liittyy valtion vuoden 2002 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Nykytila.....	3
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
1.2. Nykytilan arviointi.....	3
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	4
3. Esityksen vaikutukset.....	5
3.1. Taloudelliset vaikutukset	5
3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	7
3.3. Vaikutukset opiskelijoiden asemaan.....	7
4. Asian valmistelu	7
5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	7
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	8
1. Lakiehdotuksen perustelut.....	8
2. Tarkemmat säännökset	8
3. Voimaantulo	8
LAKIEHDOTUS.....	9
Vankeinhoidon koulutuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta	9

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Vankeinhoitoalan ammatillista perus-, jatko- ja täydennyskoulutusta antaa Vantaan Tikkurilassa sijaitseva Vankeinhoidon koulutuskeskus, joka on oikeusministeriön alainen valtion oppilaitos. Koulutuskeskuksesta säädetään Vankeinhoidon koulutuskeskuksesta annetussa laissa (136/2001) ja sitä täydentävässä valtioneuvoston asetuksessa (735/1990). Koulutuskeskuksessa opiskelee päivittäin keskimäärin 70–80 opiskelijaa ammatillisessa perus- ja jatkokoulutuksessa sekä 30–120 opiskelijaa täydennyskoulutuksessa.

Vankeinhoidon koulutuskeskuksesta annetun asetuksen 13 §:n mukaan vankeinhoitoalan tutkintoja ovat vankeinhoidon perustutkinto ja vankeinhoitotutkinto.

Vankeinhoidon perustutkinto antaa ammatillisen koulutuksen vankeinhoitoalan valvonta- ja ohjaustehtäviin. Kyseessä on toisen asteen jälkeinen koulutus, joka tuottaa vankeinhoidollisen perusosaamisen ja kelpoisuuden muun muassa vartijan virkaan. Vankeinhoitotutkinto antaa koulutuksen vankeinhoitoalan esimiestehtäviin ja sen suorittanut voi toimia muu muassa ylivartijana. Vankeinhoidon perustutkinto kestää 13 kuukautta (54 opintoviikkoa) ja vankeinhoitotutkinto yhden lukuvuoden (36 opintoviikkoa). Vankeinhoidon perustutkinto ja vankeinhoitotutkinto muodostavat yhdessä vankeinhoitoalan opistotutkinnon.

Opiskelijoiden opintososiaaliset edut on järjestetty siten, että vankeinhoidon perustutkinnon oppilaat voivat saada 19 opintoviikkoa kestävänsä ensimmäisen oppijakson ajalta opintotukea yleisten säännösten mukaisesti. Muut opintososiaaliset edut koskevat asuntoa, ruokaa ja matkoja. Ensimmäisen oppijakson jälkeen opiskelijat tulevat vankeinhoidon palvelukseen saaden valtion A 2 palkkausluokan mukaisen palkan. Opintojen lopulla olevan noin kolmen kuukauden työharjoittelun ajalta heille maksetaan A 10 palkkausluokan mukainen palkka.

Vankeinhoitotutkintoa suorittavat ovat vankeinhoitolaitoksen palveluksessa ja saa-

vat koulutusajalta virkaansa kuuluvan kiinteän palkkauksen.

Oikeusministeriön hallinnonalan kriminaalipoliittiset tehtävät ja rangaistusten täytäntöönpanotehtävät organisoitiin 1 päivästä elokuuta 2001 lukien uudelleen. Rangaistusten täytäntöönpanon keskushallintoa varten perustettiin rikosseuraamusvirasto. Sen alaisuudessa toimivat vankeinhoitolaitos ja kriminaalihuoltolaitos. Julkisoikeudellinen Kriminaalihuoltoyhdistys lakkautettiin ja sille kuuluneet yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanotehtävät siirtyivät valtion viranomaisen hoidettaviksi. Organisaatiouudistuksen yhteydessä muutettiin myös Vankeinhoidon koulutuskeskuksen tehtäviä siten, ettei se anna enää pelkästään vankeinhoitoalaan liittyvää koulutusta, vaan rangaistusten täytäntöönpanon alaan liittyvää koulutusta laajemminkin. Jatkossa se voi antaa koulutusta muun muassa kriminaalihuoltolaitoksen henkilökunnalle. Samassa yhteydessä koulutuskeskusta koskevista säännöksistä poistettiin maininta vankeinhoidon jatkotutkinnosta, jollaista ei koskaan ole järjestetty. Vankeinhoidon perustutkinnon ja vankeinhoitotutkinnon järjestämiseen uudistuksella ei ollut vaikutusta.

1.2. Nykytilan arviointi

Vankeinhoidon koulutuskeskuksessa oli 1990-luvun alkupuolelle saakka mahdollista suorittaa vankilanjohtajan kelpoisuuden tuottava vankeinhoitotutkinto. Lisäksi suunniteltiin vankeinhoidon jatkotutkinnon järjestämistä, joka antaisi kelpoisuuden ylimpiin vankeinhoitovirkoihin vankilan johtajan virkaa lukuun ottamatta. Maininta tutkinnosta sisällytettiin vuonna 1990 alaa koskeviin säännöksiin, mutta suunnitelmaa vankeinhoidon jatkotutkinnosta ei koskaan käytännössä toteutettu.

Vankeinhoitoalalla ei tällä hetkellä ole mahdollista suorittaa aikaisempaa opistotasoja korkeampaa tutkintoa, joka antaisi valmiudet esimies- ja asiantuntijatehtäviin. Nykyiset tutkinnot eli vankeinhoidon perustutkinto ja vankeinhoitotutkinto sijoittuvat toisen asteen ja korkea-asteen väliin. Tutkinnot

eivät avaa mahdollisuutta jatko-opintoihin ja niiden antama kelpoisuus rajoittuu suhteellisen suppeaan vankeinhoitoalaan. Nämä seikat saattavat osaltaan vähentää alalle hakeutuvien määrää. Hakijamäärät alan peruskoulutukseen ovat viime vuosina laskeneet yli 800:sta alle 300:n (2001). Ongelmana on saada alalle riittävästi koulutettua henkilökuntaa suurten ikäluokkien jäädessä eläkkeelle. Jo tällä hetkellä on etenkin valvontaja vartiointitehtävissä henkilökuntaa ilman asianmukaista koulutusta.

Koulutusudistuksen toteuttamista edellyttävät myös toimintaympäristön ja työn sisällön muuttuminen. Tällaisia muutoksia ovat muun muassa uusien seuraamusmuotojen kehittyminen, uudet vangeille tarkoitetut toimintaohjelmat ja muut työtavat vankiloissa ja kriminaalihuoltotyössä sekä vankirakenteen muutokset. Myös useilla lainsäädäntömuutoksilla, esimerkiksi uudella perustuslailla sekä vireillä olevalla laajalla rangaistusten täytäntöönpanolainsäädännön kokonaisuudistuksella on vaikutusta alan työtehtäviin. Muutoksista aiheutuu rangaistusten täytäntöönpanoon liittyvissä tehtävissä toimiville sellaisia uusia ammattitaitovaatimuksia, joita alan nykyisellä koulutuksella ei ole mahdollista saavuttaa. Työn sisällöllinen muuttuminen edellyttää aikaisempaa syvempää ja laaja-alaisempaa osaamista. Uudet tehtävät asettavat haasteita erityisesti asiantuntijatehtävissä toimiville, esimiehille sekä johtavassa asemassa oleville.

Alan koulutuksen saaneen mahdollisuudet siirtyä tehtävästä toiseen tai muille aloille ovat rajoitetut. Uuden tutkinnon tulisi olla nykyistä laaja-alaisempi siten, että se tuottaisi pätevyyden paitsi vankeinhoitoalan, myös rangaistusten täytäntöönpanoalan tehtäviin laajemminkin sekä mahdollistaisi siirtymisen työskentelemään myös lähialoille.

Opistoasteen koulutus on opetusministeriön hallinnonalalla kehitetty ammatilliseksi korkeakouluopetuksiksi ja siirretty ammatillisista oppilaitoksista ammattikorkeakouluihin. Opistotutkintojen lakkauttamisen myötä vankeinhoitoalan tutkintojen yhteys yleiseen koulutusjärjestelmään on katkennut. Ammattikorkeakoulun tarkoituksena on tuottaa osaavia henkilöitä esimies- ja asiantuntijatehtäviin. Alan kilpailukykyisyyden säilyttämi-

seksi myös rangaistusten täytäntöönpanoalalle tulisi luoda tällainen tutkinto.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että rangaistusten täytäntöönpanoalalla yleisen koulutusjärjestelmän kehitystä seuraten järjestettäisiin alan esimies- ja asiantuntijatehtäviin pätevöittävää ammattikorkeakoulutusoista opetusta. Ammattikorkeakoulutasoinen tutkinto korvaisi nykyisen vankeinhoitotutkinnon. Tavoitteena uudessa tutkinnossa olisi sovittaa yhteen ammattikorkeakouluopintojen yleiset periaatteet sekä rangaistusten täytäntöönpanoalan erityisvaatimukset.

Uusi rikosseuraamusalan tutkinto ei tuottaisi osajia vain yhteen ammattiin tai virkatehtävään, vaan tutkinnon suorittamalla voisi pätevöityä laaja-alaisesti sekä vankeinhoitoalan että kriminaalihuollon esimies- ja asiantuntijatehtäviin. Tutkinto parantaisi myös jatko- ja täydennyskoulutusmahdollisuuksia.

Asiaa valmisteltaessa ammattikorkeakoulutasoisen koulutuksen järjestämiseksi selvitetiin eri vaihtoehtoja. Rikosseuraamusalan oman ammattikorkeakoulun kehittämistä nykyisestä vankeinhoitoalan opistoasteen koulutuksesta ei pidetty tarkoituksenmukaisena ratkaisuna, koska siitä olisi tullut liian pieni yksikkö. Koulutus katsottiin näin ollen aiheelliseksi järjestää olemassa olevan ammattikorkeakoulun yhteydessä. Toiminnallisesti ja taloudellisesti parhaana vaihtoehtona pidettiin Vantaalla sijaitsevaa Laurea-ammattikorkeakoulua. Valintaa puolsivat myös ammattikorkeakoulun sijainti ja monialaisuus. Kyseessä on osakeyhtiö, jonka osakkaana on kuusi Uudenmaan kuntaa, kaksi kuntayhtymää sekä kaksi yksityistä omistajayhteisöä. Opetuksen Laurea-ammattikorkeakoulu järjestäisi tarpeellisessa määrin yhteistyössä Vankeinhoidon koulutuskeskuksen kanssa.

Valitun vaihtoehdon etuna on se, että koulutukseen voitaisiin käyttää joustavasti Vankeinhoidon koulutuskeskuksen voimavaroja. Ratkaisu olisi hallinnollisesti kevyt eikä vaatisi uuden oppilaitoksen perustamista. Se olisi myös joustava, koska yhteistoiminnan järjestelyt voitaisiin hoitaa pääosin Laurea-

ammattikorkeakoulun ja Vankeinhoidon koulutuskeskuksen välisellä sopimuksella. Ehdotettu järjestelmä antaisi mahdollisuuden riittävän laaja-alaiseen koulutukseen ja vahvistaisi yhteyksiä rikosseuraamusalan kannalta keskeisten alojen, kuten sosiaali- ja turvallisuusalan sekä viestinnän ja tietotekniikan koulutukseen. Tutkinnon niveltäminen osaksi ammattikorkeakoulujärjestelmää helpottaisi tulevaisuudessa alan pysymistä kehityksen mukana. Lisäksi voitaisiin hyödyntää jo olemassa olevia kirjastoja, atk-verkkoja ja muita palveluja.

Koulutuksen aloittaminen edellyttäisi opetusministeriön päätöstä koulutusohjelmasta ja aloituspaikoista sekä koulutuksen yksikkö hinnasta. Opetusministeriö ja Laurea-ammattikorkeakoulu sopisivat vuosittain tulos- ja tavoitesopimuksen yhteydessä opiskelijapaikoista ja muista rikosseuraamusalan ammattikorkeakoulutukseen liittyvistä asioista.

Opiskelijavalinnassa noudatettaisiin ammattikorkeakouluopinnoista annettua lakia (255/1995). Opiskelijavalinnan perusteista ja valintakokeen järjestämisestä päättäisi ammattikorkeakoulu. Opiskelijoiden valintakriteereistä ja rikosseuraamusalan erityisluonteen huomioon ottamisesta päätettäisiin tarkemmin koulutuskeskuksen ja ammattikorkeakoulun sopimuksessa.

Rikosseuraamusalan koulutusohjelman mukainen opetus on tarkoitus käynnistää syksyllä 2002 aikuiskoulutuksena, jossa opistoasteen tutkinnon suorittaneet, vankeinhoitolaitoksessa tai kriminaalihuoltolaitoksessa työskentelevät voisivat korottaa tutkintonsa ammattikorkeakoulutasoiseksi. Näiden opintojen laajuus ja kesto vaihtelisivat aikaisemmista opinnoista riippuen. Aloittavan ryhmän sopiva koko olisi 15 opiskelijaa.

Jatkossa koulutukseen otettaisiin tämän hetken arvion mukaan vuosittain 20 opiskelijaa. Pääsyvaatimukset olisivat pääsääntöisesti ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain 13 §:n mukaiset. Opintojen laajuus olisi 140 opintoviikkoa. Opiskelijoiden määrä koulutuksen ollessa täydessä laajuudessaan olisi 60–80. Opintoihin sisältyisi nykyistä tutkintokoulutusta enemmän itsenäistä opiskelua. Osa opetuksesta annettaisiin Vankeinhoidon koulutuskeskuksessa. Ammattikorkeakoulun Vankeinhoidon koulutuskeskuk-

selle maksama korvaus vahvistettaisiin kunkin vuoden opetussuunnitelman laadinnan yhteydessä.

Ammattikorkeakoulutasoisen opetuksen aloittamisesta huolimatta on jatkossakin tarpeen säilyttää vartijan tehtäviin kelpoisuuden antava toisen asteen jälkeinen ammattikoulutus eli vankeinhoidon perustutkinto. Tarkoitus on, että se järjestettäisiin Vankeinhoidon koulutuskeskuksessa ja suoritettua perustutkinto-opinnot luettaisiin hyväksi rikosseuraamusalan ammattikorkeakouluopinnoissa. Siitä päättäisi asianomainen ammattikorkeakoulu.

Ammattikorkeakoulututkinnon rinnalla on tarpeen jatkaa myös nykyvuotoisen vankeinhoitotutkinnon järjestämistä muutaman vuoden ajan. Siirtymäkauden aikana tarvitaan pätevää henkilöstöä vankeinhoidon esimiestehtäviin. Siirtymävaiheen järjestely on välttämätön, koska henkilöstön poistuma eläkkeelle siirtymisen johdosta on lähivuosina huomattavasti aiempaa suurempi.

Uudella Vankeinhoidon koulutuskeskuksesta annetulla lailla oppilasvalintoja, muutoksenhakua ja koulutuksesta erottamista koskevat säännökset siirrettiin asetuksesta lain tasolle. Uudet säännökset ovat yhdenmukaisia yleisen koululainsäädännön kanssa. Ammattikorkeakouluopiskelijaa koskeviin päätöksiin noudatettaisiin Vankeinhoidon koulutuskeskuksesta annetun lain sijasta tältä osin ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain säännöksiä.

Vastaava järjestely on toteutettu pelastusalan ammattikorkeakoulutason koulutuksessa, joka järjestetään Pelastusopiston ja Pohjois-Savon ammattikorkeakoulun yhteistyönä. Asiasta säädetään Pelastusopistosta annetussa laissa (1165/1994).

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Ammattikorkeakoulututkintoon johtavasta koulutuksesta aiheutuvien valtion menojen budjetointi siirtyisi valtion talousarviossa oikeusministeriön hallinnonalalta opetusministeriön hallinnonalalle. Laurea-ammattikorkeakoulu saisi ammattikorkeakoulututkintoa suorittavista opiskelijoista rahoitusta siten

kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (635/1998) säädetään. Ammattikorkeakoulututkinnolle laskettaisiin oma yksikköhinta, koska vastaavaa koulutusta ei anneta tällä hetkellä missään ammattikorkeakoulussa. Koulutuksen yksikköhinnan on arvioitu olevan 12 280 euroa vuodessa.

Vankeinhoidon koulutuskeskus saisi antamastaan opetuksesta ammattikorkeakoululta korvauksen. Korvauksen suuruus opiskelijaa kohti olisi opetuksen osuutta vastaava prosenttiosuus vahvistetusta yksikkö hinnasta. Korvauksen määräytymisperusteista on tarkoitus sopia yksityiskohtaisesti ammattikorkeakoulun kanssa ennen koulutuksen käynnistymistä.

Ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa opintoihin sisältyy nykyistä enemmän itsenäistä työskentelyä ja harjoittelua, mikä vähentää osaltaan uuden koulutuksen aiheuttamaa kustannusten kasvua. Koulutuksen rahoitus toteutettaisiin eri hallinnonalojen välillä kustannusneutraalisti siten, että valtion talousarviossa oikeusministeriön hallinnonalalta siirretään vuosittain rangastusten täytäntöönpanon toimintamomentilta opiskelijamäärää ja sen muutoksia vastaava määräraha opetusministeriön hallinnonalalle ammattikorkeakoulujen käyttökustannuksiin tarkoitettuun valtionosuus- ja avustuspäämäärään. Näin meneteltäisiin vuoteen 2006 saakka, jolloin koulutus on täydessä laajuudessa. Vuonna 2002 siirrettävä summa olisi syyslukukautta vastaava osuus 15 opiskelijasta eli 76 000 euroa. Vuonna 2003 vastaava siirto olisi opiskelijamäärän lisääntyessä arviolta 210 000 euroa edellyttäen että yksikköhinta on edelleen 12 280 euroa. Opiskelijamäärän kasvua vastaava summa olisi vuosittain enimmillään 245 000 euroa. Määrärahan siirrot merkitsisivät vuoteen 2006 mennessä oikeusministeriön hallinnonalan vuotuisen toimintamäärärahan vähenemistä noin 840 000 eurolla ja vastaavan suuruista lisäystä opetusministeriön hallinnonalalla. Osa tästä summasta palautuisi oikeusministeriön hallinnonalalle ammattikorkeakoulun Vankeinhoidon koulutuskeskukselle maksamina korvauksina. Tältä osin on vuoden 2003 talousarviossa suunniteltu siirryttäväksi nettobudjetointimenettelyyn. Oikeusministeriön hallinnonalan vuotuisen

menojen nettomääräinen kasvu jäänee enintään 500 000 euroon.

Koulutusta koskevista suunnitelmissa on lähdetty siitä, että ammattikorkeakoulututkintoa suorittaville vankeinhoitolaitoksen tai kriminaalihuoltolaitoksen virkamiehille voitaisiin myöntää palkallista virkavapautta opintojen ajaksi niiltä osin kuin opiskelu ei tapahdu itsenäisenä opiskeluna työn ohessa. Tämä on tarpeen, jotta esimiestehtäviin pätevyyden johtavaan koulutukseen hakeutuisi riittävästi myös henkilöitä, joilla on jo työkokemusta alalta. Virkavapauden myöntäminen tapahtuisi yleisten säännösten mukaan. Päätettäessä aikanaan opiskeluajan palkkauskysymyksistä tarkoituksena on ottaa huomioon muiden vankeinhoitoon verrattavissa olevien alojen, kuten poliisin, koulutusajan palkkausta koskevat järjestelyt. Tuolloin voitaisiin ottaa tarvittaessa harkittavaksi myös niin sanotun palvelusitoumuksen edellyttäminen alan palveluksessa jo olevilta henkilöiltä.

Lähivuosina enemmistö opiskelijoista on todennäköisesti vankeinhoitolaitoksen palveluksessa olevia vankeinhoitotutkinnon tai ainakin vankeinhoidon perustutkinnon suorittaneita opiskelijoita. Tarkkaa määrää on etukäteen mahdotonta kovin luotettavasti arvioida. Ennen varsinaisten opetussuunnitelmien laatimista ei pystytä myöskään tarkemmin arvioimaan, kuinka suuri osa opiskelusta tapahtuu työn ohessa. Alustavan laskelman mukaan ammattikorkeakoulututkintoa opiskeleville virkamiehille lukukausien aikana maksettavista palkoista aiheutuisi kustannuksia vuonna 2002 noin 34 000 euroa ja vuonna 2003 arviolta 100 000 – 120 000 euroa. Opiskelijoiden kokonaismäärän lisääntyessä vuodessa 60–80 opiskelijaan, joista keskimäärin noin puolet olisivat vankeinhoitolaitoksen palveluksessa, palkkamenot olisivat vuosittain arviolta 170 000 – 250 000 euroa. Tutkintoa suorittaville virkamiehille jouduttaisiin hankkimaan sijaisia määräaikaista henkilökuntaa palkkaamalla. Siitä aiheutuviin palkkausmenojen voidaan arvioida olevan kuluva vuosikymmenen puolivälin tienoilla koulutuksen saavuttaessa täyden laajuutensa enintään noin 170 000 euroa vuodessa. Toisaalta nykyisen vankeinhoitotutkinnon lopettaminen siirtymäkauden jälkeen kuluva

vuosikymmenen puolivälin tienoilla merkitsee säästöä palkkausmenoissa.

Alan ulkopuolelta koulutukseen tulevat voisivat saada taloudellista tukea opintotukea koskevien yleisten säännösten mukaisesti. Harjoitteluajalta heille maksettaisiin harjoittelijapalkkaa. Siitä aiheutuvien menojen voidaan arvioida olevan enintään 120 000 euroa vuodessa.

Alustavan arvion mukaan ammattikorkeakoulu-uudistuksesta aiheutuva vuotuisten palkkausmenojen lisäys olisi koulutuksen saavutettua suunnitellun laajuutensa noin 250 000 euroa vuodessa.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Koulutusajan pidentymisen johdosta vankeinhoitoalaa opiskelevien määrä nousisi. Vankeinhoidon koulutuskeskuksessa opettajatarpeen ei arvioida kuitenkaan alkuvaiheessa muuttuvan. Opiskelijamäärän lisääntyessä ja ammattikorkeakoulun koulutuskeskukselta hankkimien opetuspalveluiden määrän täsmentyessä saattaa olla välttämätöntä arvioida tilannetta uudelleen. Helpotusta tilanteeseen tuo lähivuosina vankeinhoitotutkimuksen järjestämisen lopettaminen.

3.3. Vaikutukset opiskelijoiden asemaan

Ammattikorkeakoulututkimuksen suorittamisaika olisi yli vuoden pitempi kuin nykyinen perustutkinto ja vankeinhoitotutkinto yhteenlaskettuna. Opiskelijat olisivat Laurea-ammattikorkeakoulun opiskelijoita ja heihin sovellettaisiin ammattikorkeakouluopinnoista annettua lakia ja asetusta (256/1995). Tämä koskee opiskelijoiden valintaa, sosiaalista asemaa ja kurinpitoa. Opintososiaalisia etuja on selvitetty edellä taloudellisten vaikutusten yhteydessä. Virkasuhteessa olevat opiskelijat olisivat lisäksi yleisen virkamieslainsäädännön alaisia.

4. Asian valmistelu

Valmistelu perustuu oikeusministeriön 5 päivänä tammikuuta 2001 asettaman ammattikorkeakoulututkimtoa suunnitelleen työryhmän ehdotuksiin. Työryhmässä oli edus-

tus oikeusministeriöstä, opetusministeriöstä, Vankeinhoidon koulutuskeskuksesta, Laurea-ammattikorkeakoulusta, Kriminaalihuoltoyhdistyksestä, Vankilavirkailijain Liitto VVL ry:stä ja Vankeinhoidon Henkilökuntaliitto VHHL ry:stä. Ennen työryhmän asettamista oli vankeinhoitoalan koulutuksen kehittämistä tehty oikeusministeriössä useita selviytyksiä.

Toukokuun 31 päivänä 2001 valmistuneesta työryhmän ehdotuksesta pyydettiin lausunnot valtiovarainministeriöltä, opetusministeriöltä, Laurea-ammattikorkeakoululta sekä kriminaalihuollon ja vankeinhoitoalan ammattijärjestöiltä. Lausunnoissa pidettiin ammattikorkeakoulutuksen käynnistämistä perusteltuna. Yhdessä lausunnossa kiinnitettiin huomiota muun muassa tutkimuksen sisältöön ja sen tuottamaan oppiarvoon. Lisäksi pidettiin tarpeellisena opiskelijoiden palkka- ja vastaavien muiden etujen sekä ammattikorkeakoulun Vankeinhoidon koulutuskeskukselle suorittaman korvauksen määräytymisperusteiden tarkempaa selvittämistä. Huomiota kiinnitettiin myös siihen, että viranomaisten tulisi sitoutua toiminnan riittävään rahoitukseen, jotta määrärahasiirto

oikeusministeriöltä opetusministeriölle kattaa koulutuksen kustannukset. Lausunnoissa ei kuitenkaan tuotu esiin seikkoja, joiden perusteella ehdotettua koulutuksen toteuttamistapaa olisi syytä muuttaa.

Ehdotus hallituksen esitykseksi on valmisteltu oikeusministeriössä virkatyönä. Luonnoksesta on pyydetty valtiovarainministeriön, opetusministeriön ja Suomen kuntaliiton lausunnot. Kuntaliitto katsoo lausunnossaan, että koulutus tulisi rahoittaa kokonaan valtion varoin.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esitys liittyy valtion vuoden 2002 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Esitys vaikuttaa myös opetustoimen vuoden 2002 rahoitukseen. Opetusministeriö valmistelee uuden koulutuksen edellyttämät muutokset opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun asetuksen 12 §:ään.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

Laki Vankeinhoidon koulutuskeskuksesta

1 a §. *Ammattikorkeakoulututkintoon johdava koulutus.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 1 a §, joka sisältäisi alan ammattikorkeakoulututkintoa koskevan perussäännöksen. Koulutusta antaisi Laurea-ammattikorkeakoulu yhteistyössä Vankeinhoidon koulutuskeskuksen kanssa. Opetuksesta huolehtisivat molemmat oppilaitokset yhdessä siten kuin ammattikorkeakoulun ja koulutuskeskuksen kesken tarkemmin sovitaan. Pääosin koulutus olisi ammattikorkeakoulun vastuulla ja sen järjestämisessä noudettaisiin soveltuvien osin mitä ammattikorkeakouluopinnoista annetussa laissa ja asetuksessa säädetään. Tämä merkitsee muun muassa sitä, että oppilaat olisivat ammattikorkeakoulun oppilaita ja heidät valitsisi sekä tutkintotodistukset heille antaisi ammattikorkeakoulu. Vankeinhoidon koulutuskeskuksesta annetussa laissa olevat opiskelijavalintaa, opiskelijan erottamista sekä oikaisua ja muutoksenhakua koskevat säännökset eivät siis koskisi ammattikorkeakouluopiskelijoita. Myös opetus-suunnitelman laatiminen olisi ammattikorkeakoulun vastuulla. Oppilaitosten yhteistyö määriteltäisiin tarkemmin niiden välisessä sopimuksessa. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä koulutuksen suunnittelusta.

Uusi rikosseuraamusalan koulutusohjelma pätevoittaisi rangaistusten täytäntöönpanoalan asiantuntija- ja esimiestehtäviin. Tutkinnon tuottama kelpoisuus alan virkoihin määriteltäisiin tarkemmin rangaistusten täytäntöönpanon hallinnosta annetussa asetuksessa (275/2001). Tutkinnon laajuus olisi 140 opintoviikkoa ja se kuuluisi Laurea-ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalaan. Keskeistä koulutusohjelmassa olisi yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisen tiedon hallinta ja sen soveltaminen alan ammatillisiin ja käytännöllisiin vaatimuksiin. Tut-

kinnon laaja-alaisuus mahdollistaisi liikku-
misen ammatillisissa tehtävissä alan piirissä ja sen ulkopuolella sekä parantaisi jatko- ja täydennyskoulutusmahdollisuuksia.

1 b §. *Ammattikorkeakouluopetuksen rahoitus.* Uudessa 1 b §:ssä säädettäisiin ammattikorkeakouluopetuksen rahoituksesta. Myös tältä osin noudatettaisiin yleistä lain-säädäntöä. Laurea-ammattikorkeakoulu saisi valtion rahoitusta siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään. Säännös olisi saman sisältöinen kuin pelastusalan ammattikorkeakouluopintojen rahoitusta koskeva vastaava säännös. Opetusministeriö päättäisi koulutuksen yksikkö hinnasta ja ammattikorkeakoulu maksaisi korvauksen koulutuskeskukselle sen antamasta opetuksesta tämän yksikkö-hinnan perusteella. Korvauksen määrä todettaisiin vuosittain ennen varainhoitovuoden alkua. Perusteena korvaukselle olisi opetusministeriön vahvistama yksikköhinta sekä opiskelijamäärä. Määrärahoista sovittaisiin opetusministeriön ja oikeusministeriön kesken vuosittain käytävissä neuvotteluissa.

Pykälässä säädettäisiin myös korvauksen määräytymisestä ja maksuajankohdasta. Korvaus maksettaisiin koulutuskeskukselle varainhoitovuoden alusta lukien. Se suoritettaisiin kuukausittain yhtä suurina erinä viimeistään kuukauden 15 päivänä.

2. Tarkemmat säännökset

Vankeinhoidon koulutuskeskuksesta annettuun asetukseen tehtäisiin ehdotettujen lainmuutosten edellyttämät tarkistukset.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

*Lakiehdotus***Laki****Vankeinhoidon koulutuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään Vankeinhoidon koulutuskeskuksesta 16 päivänä helmikuuta 2001 annettuun lakiin (136/2001) uusi 1a ja 1b § seuraavasti:

1 a §***Ammattikorkeakoulututkintoon johtava koulutus***

Ammattikorkeakoulututkintoon johtavan alan koulutuksen järjestää Laurea-ammattikorkeakoulu yhteistyössä Vankeinhoidon koulutuskeskuksen kanssa. Tässä koulutuksessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä ammattikorkeakouluopinnoista annetussa laissa (255/1995) ja sen nojalla säädetään.

Koulutuksesta huolehtivat kumpikin oppilaitos siten kuin siitä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään ja ammattikorkeakoulun ja koulutuskeskuksen kesken sovitetaan. Koulutuksen suunnittelusta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Opiskelijat ovat ammattikorkeakoulun opiskelijoita. Heihin ei sovelleta tämän lain opiskelijavalintaa, opiskelijan erottamista eikä oikaisua ja muutoksenhakua koskevia säännöksiä.

1 b §***Ammattikorkeakouluopetuksen rahoitus***

Laurea-ammattikorkeakoululle suoritetaan ammattikorkeakoulututkintoon johtavasta koulutuksesta aiheutuviin käyttökustannuksiin rahoitusta siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (635/1998) säädetään. Ammattikorkeakoulu maksaa Vankeinhoidon koulutuskeskukselle korvausta sen antamasta koulutuksesta. Ammattikorkeakoulu ja koulutuskeskus toteavat korvauksen suuruuden vuosittain ennen varainhoitovuoden alkua. Korvaus määräytyy ammattikorkeakoulututkinnolle lasketun yksikköhinnan ja opiskelijamäärän perusteella.

Ammattikorkeakoulu maksaa korvauksen koulutuskeskukselle varainhoitovuoden alusta lukien kuukausittain yhtä suurina erinä, viimeistään kuukauden 15 päivänä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2002.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 2001

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN***Oikeusministeri Johannes Koskinen*